SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 91. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 14, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ТРАВНЯ 1988 Ч. 91. РІК XCV.

„СУД НАД ДЕМ'ЯНЮКОМ — ПАРОДІЯ СУДІВНИЦТВА"

Джерзі Ситі, Н. Дж. — У щоденнику „Чикаґо Сан-Таймс" з 7-го травня ц.р. появилися у відділі „Особистий погляд" довша стаття пера д-ра Мирона Куропася про присуд у справі Івана Дем'янюка, як відповідь на ствердження на сторінках цього ж щоденника відомого жидівсько-американського правника Алена Дершовіца, що цей суд був дуже справедливий.

Д-р М. Куропась уважає, що цілий процес в Єрусалимі був пародією судівництва, а мав на цілі пімститися на давних і зненавиджених ворогах, а рівночасно оживити серед населення Ізраїля спомини про жидівський голокост.

На думку автора статті присуд запав ще заки розпочався процес. Далі він описує цілий настрій, який старалися викликати у глядачах і у світі ізраїльські чинники, щоб згори опінія була настроєна проти підсудного. Він пригадує різні елементи процесу, іґнорування зізнань свідків, які заперечували що Іван Дем'янюк це „Іван Грозний", описує брутальне трактування тих свідків оборони і ствердження безсторонної неукраїнської преси, що цілий процес мав атмосферу „засуду товпи". Д-р М. Куропась також пригадує всі перешкоди, які ставлено оборонцям у тому процесі, зокрема архівами в Европі як і документами ОСІ. Все це, пише він, тому, щоб поінформувати американських читачів „Чикаґо Сан-Таймс", бо як стверджує, американська громадськість не мала можливости знати правди про цей процес тому, що американські кореспонденти процесу були в більшості жидівського походження і реферували справу на підставі оскарження прокуратури, але тратили зацікавлення в інформуванні про процес тоді, коли до голосу приходили оборонці І. Дем'янюка. Лише трьох журналістів було присутніх через цілий процес: двоє із них це були кореспонденти ізраїльських щоденників і один кореспондент „Свободи" та „Українського Тижневика". Розуміється, коли американці дістали такий обмежений образ цілого процесу, вони можуть думати, що він був дуже справедливий.

Д-р М. Куропась закінчує свою статтю ствердженням, що ізраїльські суди не є кращими за совєтські, коли йдеться про засудження українців, бо в обидвох країнах присуд западає ще перед початком процесу.

В тому самому виданні „Чикаґо Сан-Таймс" появилася у відповідь на статтю д-р М. Куропася редакційна стаття під заголовком „Суд над Дем'янюком був справедливий, а не помстою", в якій газета не контраргументує, а твердить, що реакція оборонців Дем'янюка є емоційна. Американський Уряд ніколи не видав би Дем'янюка, якщо б не мав переконливих арґументів та фактів. Все ж таки редакційна стаття таки признає, що присуд смерти на І. Дем'янюка не повинен бути виконаний, бо „коли справді засуджено не цю людину, яку треба, тоді принайменше не годиться цю людину вбивати".

Інж. М. Шпонтак очолив Окружну Управу УНС в Ню Йорку

Ню Йорк (В. Л-ць). — В четвер, 28-го квітня ц.р., тут в залі Українського Спортового Клюбу відбулись Річні загальні збори Окружного Комітету, у яких взяли участь 33 представники Відділів Українського Народного Союзу, конвенційні делеґати, інші члени управ і представники Головного Уряду — головний предсідник УНС д-р Іван Флис, головний секретар Володимир Сохан і два почесні члени Марія Душник і Йосип Лисогір, яких щиро привітав, відкриваючи збори, уступаючий довголітній голова Округи Микола Хоманчук, його присутні обрали головою зборів, а на секрестаря покликали активного союзовця Михайла Юзеніва.

Після коротких звітів голови М. Хоманчука, касира Івана Хоми і члена Контрольної комісії Івана Яремчука у заступстві голови Романа Крупки, який хворіє вже від довшого часу, Номінаційна комісія у складі: Степан Чума, голова, Мирон Заліпський, І. Хома, члени, запропонувала спочатку переобрати М. Хоманчука знову головою Округи, але коли він відмовився кандидувати, Номінаційна комісія попросила відомого громадського і політичного діяча інж. Михайла Шпонтака очолити Управу, на що він дав свою згоду. Крім нього до Управи увійшли ще: І. Яремчук і Евстахія Мілянич, заступники голови, М. Юзенів, секретар, І. Хома, касир, Іван Пригода, Роман Форостина, організаційна комісія, Степан Чума, С. Рудик, імпрезова комісія, Маріон Климишин, Юрій Костів, Григорій Полчі, вільні члени, ред. В. Левенець, і М. Душник, референти преси. До Контрольної комісії увійшли: мгр Онуфрій Германюк, М. Заліпський і Тарас Шумилович.

Головний секретар УНС В. Сохан говорив тим разом виключно про недавно переведену реформу дотеперішніх і введення нових плянів забезпечення із дуже низькими вкладками, перейшовши детально точка за точкою три нові кляси термінового, кожнорічно відновлюваного та іншого забезпечення та пояснив докладно про мінімальні суми і межі забезпечення без лікарських оглядин. Ці зміни він назвав „майже революційними", які треба було перевести з огляду на змінливу ситуацію, яка постала в українській спільноті. У пов'язанні з цими змінами УНСоюз видав інформаційну літературу яку зацікавлені урядовці Відділів і усі зацікавлені можуть отримати, написавши листа до Головної Канцелярії УНС на адресу: 30 Montgomery St., Jersey City, N. J. 07302.

Про загальні справи в УНС говорив на зборах головний предсідник УНС д-р І. Флис. Він в першу черґу привітав нового голову і подякував Номінаційній комісії за добре виконану працю в такому короткому часі. Закиди і жалі, які у заключенні свого звіту представив на зборах М. Хоманчук не дуже узасаднені, а крім того, як усі знають статут УНС не передбачає покликання до уряду тих осіб, які за черґою отримали на Конвенції найбільше голосів. У випадку Канади Головний Уряд не міг робити змін, на місце покійного Володимира Гавриляка, головного радного, ще нікого не покликано. Він однак не хотів входити в подробиці цієї справи, які і так не змінять ситуації.

Переходячи до інших справ, д-р І. Флис підкреслив, що Округа має 4,408 членів, але в 1987 році зорганізувала тільки 80 членів на суму 204,000 дол. Похвалив тих секретарів й організаторів, які у невідрадних обставинах загальної апатії в громаді, придбали членів, а саме: Леся Юзенів — 10, Ґльорія Толопко — 12, Василь Лучків — 10, Іван Пригода — 6, Кирило Безковайний — 5, Р. Форостина і М. Душник — по 7, д-р Микола Шпитко — 5.

(Закінчення на стор. 4)

Плянують крайове вшанування пам'яти Є. Коновальця

Ню Йорк. — Діловий Комітет централь ОДВУ, ООЧСУ і ОПВБУ повідомляє, що крайове вшанування співбудівничого української держави 1918-1921 років, командира корпусу Січових Стрільців у Києві, основника Української Військової Організації (УВО) і Організації Українських Націоналістів (ОУН) сл. п. полк. Євгена Коновальця відбудеться тут в неділю, 5-го червня ц.р., о год. 2:30 по полудні в Українському Народному Домі, 142 Друга аве.

В програмі Академії передбачується: Апель комбатантських і молодечих організацій, доповіді, мистецька програма.

Того самого дня, о годині 10-ій перед полуднем, будуть відправлені заупокійні богослужби: в українській автокефальній православній катедрі св. Володимира і українській православній церкві Всіх Святих, а в українській католицькій церкві св. Юра буде відправлена Панахида після Служби Божої, що починається о год. 12-ій дня.

Проситься всі українські молодечі і комбатантські організації прибути зі своїми прапорами до церков, а відтак взяти участь в Апелі, що відбудеться в Українському Народному Домі. Рівночасно запрошується проводи і членство всіх українських організацій та все громадянство взяти чисельну участь у відправах та Академії.

Українські писанки в каталозі „Нешенел Джіоґрафік"

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Кожного року широко почитний журнал „Нешенел Джіоґрафік" пересилає своїм читачам каталог своїх видань. На рік 1988 цей каталог має на обкладинці мистецьку світлину прегарних українських писанок, а з тим і пояснення що це українське народне мистецтво писання великодніх писанок, символізує відродження весни.

В каталозі, що має 20 сторінок, є поміщені обкладинки і пояснення до ряду видань „Нешенел Джіоґрафік" в кольорах та із поданням цін поодиноких книжок, і як їх можна замовляти.

Це вже не вперше, що цей почитний місячник сягає по українську тематику; кольорова світлина українських мистецьких писанок була на обкладинці квітневого числа журналу перед трьома роками.

ВЕСНЯНА ЗАБАВА

Керґонксон, Н. Й. — Місцева Пластова Станиця влаштовує весняну забаву у „Веселці" на Союзівці в суботу, 4-го червня ц.р., о год. 8-ій вечора. Гратиме оркестра Н. Гірняка. Смачний буфет у заряді пластунок-сеніорок. Дохід призначений на пластові табори.

Почався суд над учасниками сумгаїтського погрому

Москва. — Як повідомила совєтська газета „Правда", у середу, 11-го травня, почався суд над першим учасником вірменського погрому в Сумгаїті, що стався 28-го лютого, в результаті якого, за офіційними даними, загинули 32 особи, а 200 були поранені. Всього до відповідальности притягнуто понад 80 погромників.

„Правда" пише, що виїзна сесія під головуванням члена Верховного суду Азербайджану Альберта Клокова приступила до розгляду справи робітника-металіста Т. Ісмаілова, якого обвинувачують в участи у заворушеннях і „вбивстві з хуліганських мотивів". Совєтські газети повідомили, що під час заворушень в Сумгаїті, що знаходиться 35 кілометрів на північ від Баку, були вбиті 26 вірменів і 6 азербайджанців. За свідченнями очевидців, погромники полювали за вірменами на вулицях міста, вривалися у помешкання і навіть у лікарні. Вірменські правозахисники твердять, що влада значно применшила кількість тих, які загинули.

Газета „Правда" наводить слова місцевого партійного чиновника Зульфі Ґаджієва, який заявив, що після безпорядків навіть дрібних злочинів у Сумгаїті стало менше, однак лютневі події залишили „глибокі шрами". Багато родин, які залишили місто в ті дні, досі не повернулися домів, сказав Ґаджієв і додав: „Висловимося точніше. Продовжують пустувати понад 1,200 робочих місць на підприємствах і установах". „Правда" пише, що безпорядки нанесли „кровоточиву рану" і викликали тертя між вірменами і азербайджанцями.

Газета пророкує, що на процесі вияснится, „кому було вигідно посіяти ворожнечу між двома народами". Чужинецькі кореспонденти у Москві вважають, що це натяк на західні радіостанції, що їх совєтський уряд не раз обвинувачував у розпалюванні національної ворожнечі в СССР.

З'ЇЗД ГОРОДЕНЩИНИ

Торонто. — Тут 21-го і 22-го травня ц.р., в залі церкви св. Покрови, 18 Лідс вул., Управа Земляцького Товариства „Городенщина" влаштовує п'ятий з'їзд колишніх мешканців Городенщини зі ЗСА та Канади. Про точніші інформації слід телефонувати в ЗСА на число (718) 424-0754, а в Канаді писати до Петра Михайловича, 109 Glencrest Blvd., Toronto, Ont. M4B 1L8 Canada.

МекДоналд буде мати ресторани в СССР

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Як повідомляє европейська преса, президент ресторанів МекДоналд в Канаді, Джордж Коґон, підписав 29-го квітня ц.р. умову зі заступником посадника Москви Валерієм Шаровим, згідно з якою в найближчому часі у Москві має бути відкритих 20 ресторанів МекДоналд.

Перший з них буде на вулиці Горького і буде мати 650 місць. Другий буде призначений для чужинецьких туристів і там можна буде платити чужинецькою валютою. В першому ресторані один „гембирґер" буде коштувати мешканців Москви два рублі, що у перечисленні на американські доляри виносить понад три доляри.

Ціле підготування їжі для цих ресторанів має бути виконане руками совєтських робітників і це буде великою проблемою, як ствердив В. Шарів, тому, що масова продукція їжі у СССР не осягнула далеко цієї технологічної справности як її має МекДоналд в Америці і в Західній Европі.

М. ҐОРБАЧОВ ЗАКЛИКАЄ ПРИПИНИТИ ДИСКУСІЇ НА ТЕМУ ПЕРЕБУДОВИ

Москва. — Генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов, побачивши, що його політика гласности і перебудови викликає у спільноті збентеження, замішання і свого роду двоподіл, закликав редакторів газет, журналів й інших видань та засобів масової інформації припинити тимчасово дебати на сторінках преси, в радіо й телевізії на ці теми, а радше шукати за позитивними авторами, які зуміли б у приступний спосіб пояснити потребу таких змін, при допомозі яких можна піднести на вищий рівень совєтську економіку.

У цьому ж зверненні до працівників пера й партійних ідеологів М. Ґорбачов дораджував, як каже совєтське пресове аґентство ТАСС, змінити тон дискусії. Він докоряв прихильникам гласности і перебудови, що вони перетягають часто струну, не ставляться толерантно до осіб, які висловлюють сумніви, або взагалі не вірять, що такі зміни є можливі до переведення. На думку совєтського керівника кожний, прихильники і противники, мають право висловлювати свою думку без страху, що хтось буде їх за це ганити чи переслідувати. В тому полягає політика гласности, — заявив М. Ґорбачов, — що не тільки ті є упривілейовані, які підтримують програму уряду і партії, але також ті, що ще не дійшли до повної свідомости, що собою представляють ці переміни. При тій нагоді він натякав редакторам, що їхнім обов'язком є проповідувати єдність у спільноті, зокрема тепер, коли у зв'язку із заповідженими змінами існує розгубленість серед великого прошарку населення у зв'язку з непоінформованістю і непевністю.

Як відомо, у другій половині червня відбудеться з ініціятиви Політбюра важлива нарада партійного керівництва, на якій мають наступити важливі рішення по лінії політики й економіки. Така спеціяльна нарада керівництва не відбувалася в СССР від 1941 року і тому на її висліди очікують не тільки в Совєтському Союзі, але також за кордоном. Ходять поголоски, що Центральний Комітет КПСС вийде на цій нараді з готовим пляном розподілу праці і перекинення частини відповідальности на окремі ради, які досі були тільки виконавцями волі керівних партійних і урядових органів.

Коли в січні 1987 року совєтський керівник перший раз вийшов з конкретними пропозиціями гласности і перебудови, його виступи сприймались дуже скептично не тільки „в низах", але також на самому „верху", тобто у Політбюро. Тепер він надіється, що підхід до цих більш сконкретизованих плянів буде дещо інший, більш позитивний. М. Ґорбачов підкреслив, що делеґатів на цю конференцію слід вибирати із числа прихильників його політики перебудови.

Совєтські керівники свідомі того, що вони не виграли ще бою за гласність і перебудову, доказом чого була майже односторінкова стаття у газеті „Советская Россія" в обороні диктатора Йосифа Сталіна із зумнівами щодо політики лібералізації. На думку західніх аналітиків, бій на найвищому рівні у совєтському керівництві щойно почався і його вислідів не можна ще передбачити.

ЗСА І СССР УСУНУЛИ ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ РАТИФІКАЦІЇ ДОГОВОРУ

Женева, Швайцарія. — Державний секретар ЗСА Джордж Шулц і міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе на протязі двох днів інтенсивних переговорів, у яких брали також участ найкращі спеціялісти ракетної зброї, усунули непорозуміння, які існували між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом у справі договору підписного у Вашінґтоні президентом Роналдом Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим і тим самим прочистили шлях для ратифікації цього договору Сенатом ЗСА, лідери якого заявляли, що вони не розпочинатимуть дебат про ракети середнього і близького засягу поки обидва уряди не знайдуть узгіднення між собою у тій справі.

„Існує повна однозгідність між нашими урядами в цій справі", — заявив на пресовій конференції Дж. Шулц. Виступаючи окремо перед журналістами совєтський міністер Е. Шеварднадзе підкреслив, що перший договір про редукцію ракет середнього і близького засягу з атомовими головками витримав пробу і це є добрим прикладом для дальших переговорів у справі зменшення стратегічної нуклеарної зброї, зокрема далекобіжних ракет про які вже ведуться розмови між совєтськими і американськими представниками в Женеві.

Ратифікація вашінґтонського договору, на думку Шеварднадзе, стояла взагалі на перешкоді започаткування совєтсько-американської співпраці на більшу скалю, а взаємне недовір'я існуватиме ще якийсь час, бо, як він заявив, задовго „не було між нами дружньої співпраці і відкритого політичного діялоґу".

Ген. Колін Л. Повелл, головний дорадник Президента у справі крайової безпеки, і Мейнард В. Ґлітман, спеціяліст від ракетної зброї і керівник американського тіму у переговорах про згадані ракети, докладно поінформують сенаторів про переговори у Женеві, щоб таким чином приспішити дебати в Сенаті і саму ратифікацію договору.

Очевидно, Білий Дім зацікавлений у якнайскоршому полагодженні цієї справи, бо дата поїздки президента Р. Реґена до СССР наближається і Уряд хоче мати полагодженою принаймні цю справу. Сенатор Клейборн Пелл, демократ з Род Айленд, голова Комісії закордонних зв'язків заявив, що він вже розовляв телефоном з державним секретарем в цій справі і висловив надію, що дискусії над ратифікацією зможуть розпочатися вже в наступний вівторок, або середу. Сен. Роберт Бирд, керівник демократичної більшость в Сенаті, відмовився під час розмови з кореспондентами подати точну дату коли саме він зможе поставити справу ратифікації під голосування на повному засіданні Сенату. На настирливі питання кореспондентів Бирд відмітив, що Сенат не буде діяти під тиском Білого Дому тільки тому, що Президент хоче бачити договір ратифікованим перед його поїздкою на четверту зустріч до Москви.

У СВІТІ

ПОНАД 10,000 ДЕМОНСТРАНТІВ у Філіппінах маршували вулицями Манілі і домагалися від уряду дозволу на поворот на батьківщину колишнього президента Фердінанда Маркоса, який перебуває тепер на вигнанні на Гаваях за дозволом американського Уряду. Уряд президента Коразон Акіно не хоче погодитися на видачу такого дозволу, побоюючись, що приїзд Маркоса може викликати заворушення в країні. Велика частина філіппінців обурені, що уряд не хотів навіть дозволити Маркосові взяти участь у похоронах його мами, яка померла у Манілі. Організатори демонстарції заповіли, що вони влаштують незабаром більшу маніфестацію в обороні справедливости з вимогою дозволити Маркосові померти у власній країні, для якої він дового працював. „Якщо ваш уряд слабенький і хиткий, то чому ви спихаєте вину на Маркоса?", — запитували демонстранти урядових осіб.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство ТАСС й інші засоби масової інформації перший раз передали повідомлення про спробу „диверсії" групи дисидентів, які намагалися створити нову політичну партію п. н. Демократичний Союз. Організаторів партії ТАСС й інші називали „скандалістами", „брехунами", „підривним елементом", які хочуть, мовляв, зруйнувати стабільність політичної системи в Совєтському Союзі. Ця урядова і партійна пропаґандивна кампанія проти творців нової політичної партії вказує, що кремлівські диктатори зовсім не збираються ділитися владою з народом, — кажуть політичні спостерігачі і знавці підсовєтської проблематики, а їхня політика гласности і перебудови це тільки димова заслона і пустослів'я, щоб закрити монополь влади КПСС.

ТРИ СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКОВІ кораблі, у складі яких є літаконосець „Новороссийск", отримали дозвіл від комуністичної влади у Північній Кореї заплисти у порт Вонсан. На покладі літаконосця знаходиться головний командувач совєтської військової фльоти на Тихому океані віцеадмірал Ґеннадій Хватов. Проти „гостювання" совєтських воєнних кораблів запротестував уряд, а зокрема міністерство оборони Південної Кореї.

ЯНОШ КАДАР, ПЕРШИЙ секретар мадярської комуністичної партії, правдоподібно відійде незабаром на „емеритуру". Партійний "ідеолог", або головний пропаґандист в 102-членному Центральному Комітеті мадярської компартії Янош Береш заявив на телевізійній програмі після бурхливого засідання Центрального Комітету, що існує можливість, що цілий ЦК КПМ і Політбюро будуть змінені і до голосу прийдуть інші, молодші і більш фахові члени компартії. Зміни будуть проголошені після спеціяльного засідання Політбюра від 20-го до 22-го травня. У тому часі закінчиться влада Я. Кадара, який перебрав владу в Мадярщині в 1956 році, зараз після здушення совєтськими танками мадярської революції. Дуже поважним кандидатом на це найвище у компартії становище є теперішній прем'єр-міністер Кароль Ґрош.

ГАЗЕТИ В МАНІЛІ НА Філіппінах повідомили, що міністер закордонних справ тієї країни Рауль Манґляпус відкликав з Перу амбасадора Філіппін Ромео Фернандеза, дружина якого, совєтська громадянка Тетьяна Яшіна, працювала для КҐБ. Тепер справу Яшіної і амбасадора Фернандеза перевіряють державні органи безпеки.

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ кандидат на президентську номінацію Волтер Мондейл суґерує теперішньому кандидатові Майкелові Дукакісові щоб вибрав якусь іншу форму номінації на пост віцепрезидента, як це зробив він, Мондейл, переводячи інтерв'ю зі своїми кандидатами. Мондейл твердить, що ця метода виявилася шкідливою для виборчої стратеґії Демократичної партії в тому часі.

У ВАШІНҐТОНІ Олівер Норт, вживаючи п'яту поправку до Конституції, відмовився передати адвокатам Конґресу свої особисті записки. Це біля 3,000 сторінок його власних і особистих записок, що він їх робив будучи головним промотором продажу зброї Іранові і допомозі повстанцям в Нікараґуа.

КРАЙОВА АКАДЕМІЯ НАУК ЗСА у своєму обширному звіті, рекомендує побудовання і то якнайшвидше кількох малих міжпростірних плятформ без людських залог для використання їх у майбутньому, як своєрідний міст до більшої та більш технічно вивінуваної простірної станції. Ця рекомендація виринула саме в слушний час, бо якраз тепер в Конґресі провадяться гострі дебати над тим чи потрібною і доцільною буде така станція у просторі.

НЕНСІ РЕҐЕН ДУЖЕ залежить на тому, щоб наладнати свої непорозуміння з Раїсою Ґорбачовою ще перед виїздом до Москви, де при кінці травня ц.р. відбуватиметься вершинна конференція, тому почала вивчати російську мову. Вірить, що це зробить позитивне враження на ґромадськість в СССР, як вона зуміє сказати Раїсі „спасіба".

З ДУМКОЮ ПРО ТЕ, що може повторитися інфляція, багато великих банків в країні підвищили позичкові стопи з 8.5 до 9 відсотків. Підвищили стопи Ситібенк, Чейс Манґеттен і Кемікал в Ню Йорку, а це зараз мало помітний вплив на біржі. У наслідок цього для пересічного покупця зростають відсотки на позички.

ПЕРЕБУВАЮЧИ НА відвідинах у Вашінґтоні, неґритянський Архиєпископ з Південної Африки Дезмонд Туту заявив членам Конґресу, що тільки новий і більше суворий економічний натиск переконає уряд Південної Африки закінчити свою офіційну расистську політику. У приватних зустрічах і на публічних форумах в ЗСА цей англіканський єпископ намовляв законодавців, щоби підтримати новий законопроєкт, в якому пропонується припинити майже всі економічні спілкування поміж обидвома країнами.

НА ПІДСТАВІ ДОСЛІДІВ Ричард Ґріммет, спеціяліст з ґльобальної торгівлі зброї у Конґресі твердить, що Китай вибився на одно з перших місць як постачальник зброї для індустріяльно недорозвинених країн. Найбільшими клієнтами Китаю є Іран та Ірак, бо з продажу понад 5 біл. дол. майже 90 відсотків Китаєві заплатили ці дві країни. В тому ж звіті говориться й про те, що від 1984 року Совєтський Союз майже зовсім не продає зброї Іранові.

ПАЛАТА РЕПРЕЗНЕТАНТІВ одобрила 299.5 більйоновий військовий бюджет, який сильно підважує два проєкти Уряду президента Роналда Реґена: поширення протиракетної оборонної системи і спорудження залізничної системи для ракет типу MX.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J.
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription rates: 1 year $40.00, 6 months $22.00 ... UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster: Send address changes ...
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на пів року — $22.00, на 3 міс. ... $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
... money orders виставляти на „Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J.

Від мирної опозиції до бунту проти Маркса і Леніна

Ніщо не діється „само з себе". Люди творять події, які тісно одні з одними пов'язані хронологічно і прагматично, чи — простіше сказавши — за часом і внутрішнім змістом. А що ми тепер живемо в такому часі, в якому техніка винайшла бездротний телеграф і телефон, телевізію, міжплянетарні лети і комп'ютори, то ще розмірно недавні залізні чи бамбусові заслони вже перестаріли, як перестарілим став китайський мур, збудований у другому сторіччі перед народженням Христа. Історія не повторяється, але має свої паралелі. І події, які відбувалися у Польщі від 1980 року, себто від народження робітничого руху „Солідарність" з відгуками по нинішній день — знаходять тепер паралелю у подіях в Совєтському Союзі.

„Солідарність" спершу вимагала тільки суто професійно-клясових свобід, як свобода від партійної комуністичної контролі, право вибирати собі власну управу, автоматична підвишка платні тощо. Але швидко висунула вона вимогу переведення плебісциту щодо державного устрою і виразно виступили із суто політичними вимогами, які вдаряли в державну систему, у сам комуністичний режим. Тоді загрозила інвазія до Польщі совєтського війська (повторення інвазії до Чехо-Словаччини з 1968 року), але генерал Ярузельський випередив її і, проголосивши винятковий стан, поставив поза законом „Солідарність" та виарештував її керівників. У Совєтському Союзі події пішли подібним шляхом. Коли прибули до Америки перші колишні політичні в'язні, що каралися в ҐУЛаґах і „психушках", вони, відповідаючи на наші запити про суть дисидентського руху, подали дефініцію цього руху просто, як опозицію проти режиму і комунізму. Але ця опозиція обмежувалася до критики комуністичної системи, не вдаряючи в саму доцільність її існування. Просто свободолюбний рух, який не грозив імперії, яка ліквідувала той рух поліційними репресіями.

Аж ось за авторитетним повідомленням „Ассошієйтед Пресс" з Москви збираються там у приватних домах групи опозиціонерів, по кілька, кільканадцять і кількадесят осіб, які оформлюються в політичну партію під назвою Демократичний Союз і вимагають просто сказування однопартійної комуністичної системи. Вони вимагають заведення демократії з правом існування різних партій. Вони вимагають проголошення нової конституції, заведення вільних від партії і від державної контролі робітничих спілок, ба навіть таврують окупацію прибалтійських країн і вимагають відкликання відтіль совєтських військ та відкликання совєтських військ із Західньої України!

Ясна річ, що це вже прямий і безпосередній удар у саму комуністичну систему, це заперечення марксо-ленінської доктрини про монопартійність комунізму, це вже в очах кремлівських володарів просто бунт. Міхаїл Ґорбачов ніколи не заперечував принципу монополю Політбюра. Коли комунікат названого передового американського пресового аґенства покликається на совєтську громадянку Євгенію Добрянську, яка ніби висловила надію, що совєтський уряд визнає всі ті вимоги, бо „суперечки і непогоджування — це нормальне явище у суспільстві" — то на основі дотеперішніх прецидентів — можна схарактеризувати таку її настанову делікатним словом — наївність. Одне таке зібрання у приватному домі нараховувало вже 148 осіб. Поліція багато членів таких зібрань „затримала". „Ассошієйтед Пресс" коментує, що за Ґорбачова поліція таких „притриманих" звільняє за кілька годин чи за день — два. Цікаво, чи й тепер усіх тих „притриманих", які мали відвагу виступити з суто політичними вимогами, також звільнять. Якщо їх звільнять, то це буде доказ, що існуюча в СССР влада вже не може дозволити собі на масові репресії та, що водночас Міхаїл Ґорбачов почуває себе дуже сильним. Бо немає сумніву, що той новий протирежимний рух скріпить опозицію консервативних елементів в компартії та осмілить внутрішню опозицію проти Ґорбачова.

Якщо спроба заснувати нову, демократичну, партію буде підхоплена в різних містах імперії, то це створить цілком нову ситуацію. Це грізна для імперії ситуація, як страйки і демонстрації у Польщі, звернені проти режиму Ярузельського. На цьому місці була недавно згадка, що імперії падуть, коли несподівано якийсь камінчик зрушить лявіну. Чи може вже в Москві заіснував такий камінчик?

Божена Ольшанівська

ПРОЦЕС І. ДЕМ'ЯНЮКА — ПАРОДІЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ

Велика частина українсько-ї американської суспільности зі здивуванням і обуренням зареагувала на вирок у процесі Івана Дем'янюка в Ізраїлі.

Перед процесом в Ізраїлі тільки меншість українців була переконана в невинності І. Дем'янюка. До таких належали його родина, приятелі і сусіди в Клівленді. Більшість американських українців зберегла резерву в цій справі. Кожний був переконаний, що Дем'янюк заслуговує на справедливий процес і багато людей складали пожертви на його оборону, так щоби він мав на це нагоду, але загально сподівалися, що на процесі в Ізраїлі, — акт оскарження або дасть дуже сильну основу для розправи, або якщо такої основи не буде, тоді процес закінчиться оправданням обвинуваченого і вкінці, по десятьох роках справа буде замкнена.

Вони не сподівалися, що цей процес переміниться у вправи ритуального жертвоприношення. Вони повірили твердженням, що ізраїльська справедливість є подібна до американської справедливости. Вони очікували достойного і безпристрасного дослідження тільки одного питання в тій справі: чи Іван Дем'янюк і вартівник в Треблінці „Іван Грозний" — це одна і та сама особа?

Натомість люди побачили публічне видовище, виразною метою якого було навчати нові покоління ізраїльтян про жорстокості нацистського голокосту. Вони побачили розправу, яка відбувалася в переробленому кінотеатрі, через який пересунулося 250,000 ізраїльтян, побачили судилище, де глядачі відкрито висловлювали голоси, що закликали до пімсти, побачили розправу, що її вела колегія суддів, яка включала особи, що втратили рідних під час голокосту.

Акт обвинувачення базувався на свідченні п'ятьох осіб, які пережили голокост і твердили, що вони можуть розпізнати Дем'янюка по 40-ах роках. Одначе судді ані трохи не турбувалися фактом, що зізнання наочних свідків по стільки роках є ноторично недостовірні. Суддів не зворушував і такий факт, що свідчення очевидців, які пережили такі потворні випадки можуть бути здеформовані.

Ані вони не були стурбовані цим, що в одному попередньому процесі в Чикаго група свідків, яка пережила голокост присягнула, що польський американець допустився жорстокостей; пізніше виявилося, що це була неправда. Ізраїльські судді заявили, що приклад цього, що сталося в Чикаго — зовсім без значення. Їх також ні трохи не захитав факт, що в протилежності до п'ятьох свідків, які твердили, що розпізнали І. Дем'янюка, 12 інших свідків, які також пережили Треблінку, або хибно зідентифікували фотографії І. Дем'янюка, або взагалі не потрафили його зідентифікувати.

Замість цього судді поставили нову теорію, що травма навіть помагає у відсвіженні пам'яті, а особливо у випадку тих п'ятьох свідків, які припускали, що Дем'янюк був „Іван Грозний" і (судді) твердили, що „кожний хто пережив ці шоки в таборі смерти Треблінка, ніколи не забуде того, що бачив". І це саме було для суддів основою, що вони видали вирок, „без вагання і сумніву".

Суд також оснував своє рішення на основі німецької ідентифікаційної карти, доставленої Совєтським Союзом, на якій було стверджено, що Іван Дем'янюк був у Травніках, німецькому вишкільному таборі і в Собіборі, ще іншому таборі смерти. Ніколи не вдалося довідатись звідки ця карта взялася, ані де її тримали. Прокуратура представила свідчення експерта для підтримання автентичности карти. Оборона представила свідчення експерта, яке твердило, що карта є фальшивкою. Д-р Юліяс Ґрант, англійський експерт, який виявив, що „Щоденники Гітлера" є підробкою, свідчив, що карта з Травніків була фальшивкою. Далі, висота подана на карті не відповідала дійсній висоті Дем'янюка. А в 1988 році один совєтський часопис надрукував статтю про Дем'янюка, титуловану „Опир з Клівленду", яка містила репродукцію цієї самої ідентифікаційної карти, що мала, одначе, наліплену фотографію іншої особи, але яка мала представляти І. Дем'янюка. Інші знаки на тій же карті, що була репродукована в згаданому совєтському українському часописі були також різні. Але не зважаючи на те все, ізраїльські судді зробили висновок рішучо і „без вагання і сумніву", що не тільки карта була автентична, але також, що, не зважаючи на це, карта не була зв'язана з особою, для якої вона була видана — припустім, що вона була правдива — вона є другим рішаючим доказом, що Дем'янюк був „Іваном Ґрозним" з Треблінки.

Нацистський голокост був жахливим злочином, який спричинив масове вбивство жидів і інших народів, але започаткував також неймовірний поштовх до знищення всіх жидів в Европі. Не дивниця, що це вплинуло на колективну свідомість жидів після голокосту. У наслідок цього створено чимало доброго. Виплачено відшкодування так індивідуальним особам жидівської національности, як і державі Ізраїль. Голокост приніс сотні книжок, фільмів і доповідей, створив пляни побудови багатомільйонових меморіяльних музеїв у Ню Йорку, Вашінгтоні і Лос Анджелесі. На жаль, голокост також створив пародію справедливости.

У справі Дем'янюка діється щось несамовите від самого початку. Чи можливо, щоб німці могли назначити 22-річного колишнього совєтського полоненого, освіта якого закінчилася четвертою клясою, з малим або й ніяким знанням німецької мови на функцію, що її відіграв історичний „Іван"?

Тоді, якщо Дем'янюк у дійсності був „Іваном", вбивником 850,000 людей, чому він не втік у джунглі в Південній Америці? Чому він навіть не змінив свого

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про професійну ввічливість

Ми з приємністю завжди підкреслюємо, що маємо тепер у вільному світі, а зокрема на американському континенті цілий ряд професіоналістів майже у кожній ділянці.

Так, отже, можна тепер було б далі продовжувати, так дуже колись у нас важливий клич, „свій до свого". Багато із нас старається його придержуватися, але часом насувається сумнів чи воно доцільне. Бо не вогнів нашим професіоналістам, але вони чомусь часто зовсім на мають цієї професійної ввічливости до українських клієнтів, яка загально зобов'язує.

Невідомо нам чи тут відіграє ролю знову наше почуття меншевартости, що ми звичайно куди більше ввічливі до чужих, як до своїх — чи це тільки брак цієї професійности, яка панує в цій країні, де засаду „клієнт — завжди правий" — постійно наголошують.

На жаль, треба ствердити, що наші професіоналісти у своїй праці часто нехтують своїми українськими клієнтами, ставляться до них байдуже, не стараються допомогти, а то, звичайно, зовсім забувають про зобов'язуючу їх ввічливість.

І тут наведено декілька прикладів, що їх часто можна почути або, які нам довелося пережити на власній шкірі. Ось розказує, нам один чоловік, як і з „патріотизму" передав справу залишеного в спадку малого, а все ж таки майна, знайомому з громадського життя адвокатові, а цей відсував її полагодження цілими роками, бож ішлося про невеликий в тому випадку заробіток, аж так він і помер не полагодивши справи. Ось інші дають на приклад байдужість українського лікаря до „свого" пацієнта, коли для родини стан здоров'я цієї людини був найважливішою справою на світі.

В актуальному все ще тепер випадку, молода українська вдова, що шукає за працею, наткнулася на брак увічливости різних українських професіоналістів, до яких зверталася за допомогою та на їхню повну байдужість, а знайшла допомогу щойно у чужих.

Знаємо також про шорсткість деяких урядовців наших подорожніх бюр до українських клієнтів, а рівночасно велику чемність до чужих, які туди заходять.

Але не треба нам покликатися на знайомих, бо можна завжди подумати, що вони надто вразливі, або трішки емоційно „підкреслили" свої переживання. Ми самі в останньому часі мали також поганий досвід на цю тему, який нас навчив, що тепер нелегко триматися нашого клича „свій до свого", зокрема, як ми порівняли поведінку українського професіоналіста з таким же самим — неукраїнським. Коли ми потелефонували до першого додому (не маючи бюрового телефону) шорсткий голос поспитався нас: „Чи ви знаєте, де ви дзвоните?" Американська заступниця цього самого звання сама дала нам свій домашній телефон і просила, як буде потреба, телефонувати, хоча навіть у неділю.

Пригадується нам також приклад реакції представника раси, що відома зі своїх успіхів на кожному полі, а вже зокрема на купецькому, де клієнта треба завжди задоволити. Коли на його запитання, що потребуємо ми жартівливо кинули слово „щастя", негайна його відповідь була: „Сьогодні випродане, але на завтра напевно про нього постараємося".

І чи тут дивуватися, що така, хоча часом і фальшива ввічливість, здобуває більше успіху, як неоправдана шорсткість і брак цього славного в цій країні „еффішенсі"? Не диво, що немає належного українського відповідника на це слово.

О-КА

Роман С. Голіят

ПРО БЛАГОВІСНИК КАРДИНАЛА М. ЛЮБАЧІВСЬКОГО

„Благовісник Блаженнішого Мирослава-Івана Кардинала Любачівського", зібрав і приготовив до друку о. д-р Іван Музичка, Рим 1987-88,. 319 ст., Кн. 1-2

Цю документальну й історично цінну книгу упорядник поділив на чотири розділи: послання і листи; проповіді і промови; інтерв'ю і пастирські візитації, та подорожі.

Ця публікація інформує нас про пророблену працю львівського Верховного Архиєпископа українців, в першу чергу про інформаційну роботу серед чужинецького світу про нашу Христову Церкву й український народ.

У першому розділі знаходимо соборне послання ієрархів Помісної Української Католицької Церкви. Відтак, наші очі звернені на побажання президента З'єднаних Стейтів Америки Рональда Регена з нагоди піднесення Митрополита Любачівського до кардинальської гідности. А під час перебування Блаженнішого Мирослава-Івана в ЗСА, у липні 1985 року, Митрополит, довідавшись про недугу Президента, вислав йому телеграму з побажанням скорого видужання.

Далі знаходимо список пожертв неукраїнців за роки 1984-1985, де поважні суми грошей, за посередництвом Львівської Архиєпархії і Релігійного Товариства „Свята Софія" виплачено на: стипендії, допомоги нашим священикам поза Залізною заслоною, монастирям і парафіям на поселеннях у Західній Европі, Арґентині, Бразилії і Параґваї.

Згадуючи про потреби Українського Католицького Університету св. Климента Папи і собору Святої Софії, Блаженніший Мирослав-Іван звертається зі закликом до Владики, духовенства, монахів і монахинь, і вірних, щоб допомогли сповнити волю Покійного Патріярха Йосифа, і викінчити все, що до цього будинку належить. Кошти всього задуманого проєкту винесуть коло півтора мільйона долярів. У цьому буде включене викінчення всіх робіт при Соборі Святої Софії — мозаїка, головні входові двері, все устаткування та поширення будинку для Українського Католицького Університету. „В такий спосіб закінчимо одну фазу праці св.п. Блаженнішого Йосифа Ісповідника". Далі Митрополит згадує: „Іду слідами моїх Великих Попередників, сповняючи їх Волю і Завіщання. Закликаю ввесь Український нарід організувати у своїх митрополіях, епархіях, екзархатах, парафіях, громадах і організаціях збори на розбудову Українського Католицького Університету і на Собор Святої Софії".

У меморандумі з нагоди 1000-річчя Хрищення Київської Руси заподаний плян святкувань, які відбудуться в Римі в липні 1988 року, і в яких участь візьме Папа Іван Павло II і запрошений польський єпископат. Відтак, знаходимо комунікат президії Синоду Української Помісної Католицької Церкви, що відбувся в днях 16-го березня до 21-го березня 1987 року в Римі.

Під текстом заяви групи Українських Католиків з України, поміщені прізвища осіб, що підписали цю петицію, переклад якої заподано італійською мовою. У змістових заявах Блаженнішого читаємо про „сорокову річницю ліквідації Української Католицької Церкви" й „з приводу катастрофи в Чорнобилі". Між десятками змістовних проповідей й промов, заподане слово Блаженнішого до Папи під час авдієнції в травні й жовтні 1985 року і його слово в американського амбасадора в травні 1985 року.

На особливу увагу заслуговує текст зустрічі, що відбулася 17-го жовтня 1987 року в колеґії св. Йосафата в Римі українських владик з польським єпископатом на чолі з примасом Польщі кардиналом Юзефом Глемпом. Промови Блаженнішого і кардинала Глемпа поміщені українською і польською мовами. Як вислід цієї історичної зустрічі, цього року у вересні в Ченстохові святкуватимуть 1000-річчя Христової Церкви в Україні разом польські й українські владики.

У розділі інтерв'ю заподаний текст розмов Блаженнішого з редакторами: італійської, німецької і канадської преси, радіо „Свобода" і „Вільна Европа", американської католицької телевізії і еспанської пресової агенції.

А в останньому розділі цієї цінної історичної публікації, заподані відвідини Блаженнішого Первоієрарха й українських владик у Бразилії, та підсумки відвідин Блаженнішого в Арґентині, Югославії, Австралії і Канаді, де він у Ст. Кетеринс поблагословив під будову нової філії УКУ землю і наріжний камінь, вказуючи, що: „Віра — це скарб, який батьки наші привезли сюди зі собою".

Текст деяких сторінок поданий німецькою, англійською і італійською мовами.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВАРТО ПИСАТИ

Недавно зветалась до нас „Свобода" реагувати на статтю поміщену в англомовному католицькому місячнику „Післанець св. Антонія", який виходить в Падуї, Італія, відносно нашого Тисячоліття, представленого у так відомому вже нам фальшивому світлі.

Я писала й вірю, що інші писали. В результаті вищезгаданий місячник за місяць травень ц.р. помістив обширну статтю авторства о. С. Мудрого, ЧСВВ, з гарними ілюстраціями.

Варто писати, тільки більше й частіше...

Лідія Одежинська
Філядельфія

АЛЬМАНАХ УНС'89

Редакція „Свободи" приймає до розгляду матеріяли до Альманаха на 1989 рік, в якому припадає 175-ліття з дня народин Тараса Шевченка і 25-ліття відкриття пам'ятника в його пошану у Вашінгтоні, як теж 50-ліття проголошення незалежности Карпатської України, 95-ліття УНСоюзу. Статті на ці та інші теми можна присилати до 16-го липня 1988 року. — Ред.

Ярослав Падох

Американському НТШ — 40 років

V.

Варто підмітити, що останньому часі появилися двотомник „Лемківщина" складений під ред. д-ра Б. Струмінського й виданий заходами Організації Оборони Лемківщини"; В. Каковського „Архітектура бойківських церков"; збірник на пошану основника НТШ в Америці покійного М. Чубатого й пішли до друку, збірник доповідей виголошених на сесіях НТШ на світових конґресах в Гарміш-Партенкірхен і в Вашінгтоні, Збірник комісії Шевченкознавства „Шевченко" з доповідями на щорічних конференціях присвячених шевченкознавству, й деякі інші.

Обговорюючи видавничу діяльність НТШ у минулому й сучасному, треба відвести окреме місце й підкреслити без сумніву історичну вагу двох видань, тісно зв'язаних з НТШ, а саме монументальну „Історію України-Руси", твір справжнього творця НТШ, Михайла Грушевського і друге історичне видання, почесного члена НТШ, Володимира Кубійовича — Енциклопедія Українознавства.

Історія України-Руси

У році 1894 Грушевський прибув з Києва до Львова. Три роки пізніше його обрано головою НТШ, в наступному, 1898 року появився друком перший том його капітальної „Історії України-Руси, яка, хоч незакінчена, по сьогоднішній день залишається основою історії нашої батьківщини.

Про її велич може посвідчити факт, що в наш час, рівно дев'ятдесят років після надрукування її початку, ніхто з істориків не відважився продовжувати й довести до наших днів цієї монументальної книги. Деяким виправданням цього є трагічна історія нашого народу й землі, яка зв'язала руки історикам центральної України, а вчених західньої відгородила від головних джерел необхідних для такого діла. Ця книга зразу стала національною біблією нашого народу. Тільки шість років після появи першого тому, появилося його друге видання, а за ним, рік у рік, дальші томи. До війни появилося вісім томів, а після повороту Грушевського з Відня в Україну, — появилися друком томи дев'ятий і десятий. На жаль із-за переслідування Грушевського, його заслання й досі невиясненої передчасної смерти, праця залишилася незакінченою.

Усі томи мають разом 7,144 сторінки великого формату. Їх друк протягнувся рівно 40 років. Частинно друкувалися в Києві, а частинно у Львові. Поодинокі томи були зараховані до Збірників Історично-Філософічної Секції НТШ, директором якої був автор за весь час свого перебування у Львові. У передмові до першої книги дев'ятого тому Грушевський згадує про допомогу у готуванні свого твору своїми співробітниками у Києві та членами львівської археографічної комісії Наукового Товариства ім. Шевченка, зокрема М. Кордубі і В. Герасимчукові, що скріплює нашу гордість, з якою зараховуємо, коли не вцілості, то бодай у значній частині, твір свого голови НТШ до балянсу видавничої діяльности нашого Товариства.

Енциклопедія Українознавства

З неменшою гордістю зараховуємо до непроминаючої вартости здобутків нашого Товариства другий мозольний твір, що його задумав, заплянував і у великій мірі довів до завершення наш почесний член, відновник його діяльности на Заході, покійний проф. Володимир Кубійович. Подібно, як політичні умови не дозволили М. Грушевському довести до кінця свого головного життєвого труду, так до болю важкі умови еміграційного життя, проволікли працю В. Кубійовича до його поважного віку й не дали змоги закінчити за життя.

І його праця над Енциклопедією розпочата в ранньому 1947 році, забрала йому 40 років життя. Позпочав її в Мюнхені, а потім вів у славетному Сарселі, неоподалік Парижу.

Крім обов'язків ініціятора, архітекта й головного редактора Енциклопедії, був він головою НТШ в Европі з осідком у Сарселі й директором його Історично-Філософічної Секції. Був людиною не лише невичерпної енергії й працьовитости, але й знаменитим організатором роботи й пляновиком. Не шукав приятелів, але солідних робітників, які в тракті праці ставали його друзями. Мав щастя знаходити їх й бути в приязних з ними зв'язках роками, нерідко, до смерти.

Вислід праці проф. Кубійовича — імпозантний. В час його відходу на його полиці пишалися три томи статтейної Енциклопедії Українознавства українською мовою, позначені 1949 роком появи, які разом обіймають 1,230 сторінок друку. Було це видання самого НТШ.

Побіч цього видання знаходилися дев'ять томів гаслової Енциклопедії Українознавства, — із 3,600 сторінками друку. Біля них ще стояли два зошити дев'ятого тому, які продовжили число цієї книги до 3,920 сторінок й довели до букви „щ". Можна сподіватися, що до кінця наступного року цей том буде закінчений, а з ним і ця друга енциклопедична книга. І це видання виходить під фірмою й коштом НТШ.

Крім цих двох енциклопедій виданих українською мовою, проф. Кубійович мав вдоволення оглядати на своїй полиці також дві появи англомовної Енциклопедії України.

Перша це статтейна „Ukraine A Concise Encyclopaedia", у двох грубезних томах, що появилися: перший — 1963 року на 1,185 сторінках, а другий — вийшов 1971 року на 1,394 сторінках; разом обидва томи мають 2,579 сторінок. Цю книгу видав своїм коштом Український Народний Союз із Джерзі Сіті, чим вписався золотими літерами в історію українських енциклопедій і української науки.

(Продовження буде)

Вірність стрілецькій традиції

60-ліття Української Стрілецької Громади у Вінніпезі

Мгр І. Геврик отримує відзначення від радного міста і заступника мейора Г. Лазаренка. За столом — Владика Василій.

Відзначаємо завжди старші ювілеї наших різних організацій — і що старший цей ювілей, то й більш у ньому доказу, наскільки життя виправдовувало існування ювілятки та скільки своєї праці уклала вона в наш національний доробок. Кажемо це і про Українську Стрілецьку Громаду у столиці Манітоби Вінніпезі, яка в неділю 27-го лютого відзначила достойне 60-ліття своєї щирої, жертвенної та непослабленої діяльности для української спільноти.

Активним нашим землякам не треба пригадувати, що таке Українська Стрілецька Громада та яка її роля в українському житті Канади. Це була організація, що її створили вояки Українських Січових Стрільців та Української Галицької Армії, які внесли в початкове здебільша піонерське, наше організаційне життя новий ритм, нові напрямні та нові ідеали. Організатори Стрілецької Громади були, поетично кажучи, ще окурені бойовими димами походів, перемог і відступів, які вони пережили, та вірні своїм бойовим прапорам і вояцькій присязі, перенесли свою волю не вступатися ворогам, відбивати їх наступи і затії на цьому континенті та, створивши тут своєрідне запілля для тих побратимів, які залишилися в Україні, помагати їм у їх непосильній боротьбі з ворогом-окупантом. Це вона, Стрілецька Громада, що бере свій початок у Вінніпезі 23-го січня 1928 року, зібрала під свої прапори все, що в той час було в нашій громаді найбільш активне. Це вона дала і давала ще роками початки багатьом іншим українським організаціям, це вона перша поставила спротив і розгромила, не раз у дослівних боях, всі нарослі серед українців Канади — комуністичні засилля, і це вона постійною жертвенністю із своїх на той час справді важко зароблених грошей, підтримувала підпілля УВО і ОУН в Україні, побратимів зброї-інвалідів та всі великі почини свого народу, який став будувати, за словами Б. Лепкого, „гать могутню і високу" окупаційним плянам на повне знищення українського народу. УНО, ОУК і МУН, Одноцентовий Фонд і господарські та кредитові станиці — у всьому цьому був якщо не почин, то напевне сильна і вояцька праця та служба вірности своїм ідеалам.

Так ішли роки, вписувалися у почесний реєстр передових членів УСГромади все нові світлі прізвища, відходили з лав старші і входили у роки молодші, але праця Стрілецької Громади не слабшала, вона схоплена насьогодні вже не однією-двома книжками, а справжньою бібліотекою звідомлень, підсумків та спогадів з її основно-творчої праці в нашій громаді.

Саме під таким аспектом відбулося й 60-ліття вінніпезької Стрілецької Громади, яку від років очолює загально знаний та активний мгр Іван Геврик, теперішній директор УНСоюзу для Канади та один з головних директорів тієї заслуженої всеукраїнської організації. Під його проводом, при його хисті і досвіді святочний ювілей 60-ліття УСГромади, що мав форму звичного в нас бенкету, став імпрезою, яку варт занотувати для літопису наших днів. Все у цьому ювілейному бенкеті було на своєму місці і все мало святочність моменту. Такі були промови голови мгра І. Геврика, Митрополита УПЦеркви Василія і митрата о. Р. Добрянського (заступав неприсутнього Митрополита Максима), заступника президента КУК Юрія Гвоздулича, голови ОУК К. Климків, голови УНО, Вінніпег, Будика і головного промовця Леоніда Філя, члена Екзекутиви СКВУ. Наші співгромадяни теж віддали шану 60-літтю УСГромади: від уряду Манітоби вітала його Джуді Василиця-Лейс, що є міністром культури й ресурсів, а від управи Вінніпегу радний Григорій Лазаренко не тільки передав по-українськи привіт від нашого приятеля посадника Била Норрі (він часом жартома каже „Ай ем Васил Норрі"!), але й спеціяльно виготовлену металеву плякету з написом-признанням УСГромаді за її працю для своєї громади та всього загалу Вінніпегу. До врочистостей належала й спеціяльна передача почесних грамот найстаршим і найбільш заслуженим трьом живим ще з перших членів-основників УСГромади — 92-літньому Йосипові Кобзареві, Дмитрові Ріпакові та Іванові Байракові. А вже окремого настрою і кольору додали святові виступи школи танців при Філії УНО під проводом Діяни Грабінської і хор ім. О. Кошиця під диригентурою В. Климкова, що відспівав три пісні.

Святочно прибрана заля, культурно заставлені столи, добра обслуга і вечера — все було підібране до величности ювілею і на всьому було пізнати руку голови УСГромади мгра І. Геврика, який і зумовив своєю працею та дбайливістю основний успіх цієї незабутньої імпрези.

А. Курдидик

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ освіти Вілліям Беннет, що є частим критиком недотягнень в американській навчальній системі, а зокрема низького рівня навчання у школах і коледжах Америки, заявив, що в половині вересня ц.р., відходить зі свого посту і залишає кабінет президента Роналда Регена. Конкретних плянів в нього на близьку майбутність немає, але є можливість, що згодом він буде кандидатом на виборчий пост.

Померла св. п. Д. Дзерович

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що 25-го квітня 1988 року по довгій недузі відійшла у вічність у Відні д-р Дарія Дзерович.

Д-р Дзерович народилася 10-го липня 1904 року в Глинянах у домі д-ра Айталя і Олени з Бородайкевичів Вітошинських. Гімназійні та академічні студії закінчила у Львові і Відні ступенем доктора філософії і хемії та магістром фармації. Була одружена з лікарем д-ром Маркіяном Дзеровичом і виховала п'ятьох дітей, з яких один син є парохом Відня — о. митрат д-р Олександер Осттайм-Дзерович.

Через воєнні обставини родина Дзеровичів була змушена покинути Львів і перенестися до Відня. Тут з кінцем війни д-р Маркіян Дзерович був арештований і засланий на 10 років на Сибір. Покійна мусіла сама в тих тяжких повоєнних часах працювати і виховувати малолітні діти. Це відбилося на її здоров'ю. По повороті мужа зі заслання покійна сповна включилася в громадянське життя Відня. Була довгі роки секретаркою Українського Католицького Братства та від 1968 до 1969 року його головою. За цю активну громадянську працю була відзначена почесним членом Братства св. великомучениці Варвари. Рівнож „Жіночий Союз", де покійна довгі роки працювала, найменував її своїм почесним членом.

Залишила багато вишивок, які були її улюбленим зайняттям у кожній вільній хвилині і якими обдаровувала всіх своїх приятелів та знайомих.

Похорон покійної відбувся у п'ятницю, 6-го травня, на кладовищі в Оттакрінг.

Управа Українського Католицького Братства св. ВМ. Варвари у Відні

ДОПОВНЕННЯ

У вістці п. н. „Місто Ламберленд ухвалило" було пропущено, що в резолюції Міської ради міста Ламберленд, де є мова про те, щоб президент Роналд Реган домагався від М. Горбачова леґалізації Українських Православної і Католицької Церков, є теж подана Українська Євангельська Церква. — А. О.

НЕ ПОМИЛУВАННЯ

У вістці п. н. „Оборонці І. Дем'янюка внесуть апеляцію" („Свобода" з 13-го травня ц.р.) неправильно сказано, що адвокати внесуть апеляцію про помилування. Фактично вони внесуть апеляцію до Верховного суду Ізраїля проти вироку. — Ред.

В ЧЕТВЕРТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого СИНА І БРАТА

св. п.

АНДРІЯ ПРЯТКИ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у різних місцях:

церква св. Юра в Ню Йорку — 21-го травня 1988 року — 8-ма год. ранку;
церква Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., 21-го травня 1988 р.;
в манастирі оо. Василіян в Ґлен Кові, Н. Й., 21-го травня 1988 р.;
в церкві в Амстердамі, Н. Й., 21-го травня 1988 р.

Просимо Родину, Знайомих і Приятелів взяти участь у Службах Божих і згадати Покійного в своїх молитвах.

Родина Прятки

Ділимося з українською громадою сумною вісткою, що 19-го квітня 1988 року в Торонто відійшла у вічність визначна громадська діячка

сл. п.

СТЕФАНІЯ САВЧУК

член Президії Секретаріяту СКВУ, колишній заступник Президента СКВУ, член багатьох українських установ в Канаді.

Нехай добра пам'ять про Покійну вічно залишиться серед української спільноти.

Президія Секретаріяту СКВУ

В безмежному горю ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що 12-го травня 1988 року прийнявши Святі Тайни упокоїлася в Бозі

бл. п.

ЛІДІЯ ТАМАРА з ВОЛЧУКІВ ГОЛІЯН

бібліотекарка Лікарської Бібліотеки Case Western Reserve, довголітня пластова провідниця, член Куреня УПС „Буриверхи".

ПАНАХИДА відбулася 13-го травня 1988 року.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ з української католицької катедри св. Йосафата в Пармі, Огайо 14-го травня 1988 року.

В глибокому жалю:

муж — МИКОЛА
син — ОЛЕКСАНДЕР
мама — СОФІЯ ВОЛЧУК

сестра — ОРИСЯ ПАЛАЖІЙ з мужем РОДІОНОМ і донечками МАРТУСЕЮ і АНЕЮ
тесть — ІВАН ГОЛІЯН
тета — ОЛЕНА ВОЛЧУК
вуйко о. монс. РОМАН ДОБРЯНСЬКИЙ
Родини: ГОЛІЯНІВ, СЕМЯНЧУКІВ, МАТВІЇШИНИХ, МАРЧУКІВ, ФЕДИНСЬКИХ, КАЛІЦІНСЬКИХ, ОРИШКЕВИЧІВ
і велика родина в Україні

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерса повідомило, що Герολд (Кім) Филбі, британський агент, який передавав в руки совєтської державної розвідки засекречені документи на протязі 30 років, а в 1963 році втік до Совєтського Союзу, як британський Скотланд Ярд почав підозрівати його у шпигунстві на користь комуно-московської імперії, помер в Росії на 76-му році життя. Совєтська амбасада в Лондоні підтвердила інформацію про смерть Филбі, але відмовилась подати детайлі його хвороби і смерти. Минулого місяця Филбі, перервавши довголітню мовчанку, заявив кореспондентам, що він все ще працює для КҐБ і цілком не тужить за колишньою своєю батьківщиною.

КЕРІВНИК ПІДПІЛЬНОЇ „Солідарности" Лех Валенса заявив кореспондентам, що робітники корабельних доків в Ґданську не розчаровані браком підтримки народу, а зокрема робітництва в інших місцевостях, бо ситуація була напружена, а уряд і компартія погрожували вжиттям фізичної сили, поліції і війська проти зорганізованих робітників. Валенса однак підкреслив, що як буде треба „то ми виступимо знов, особливо в обороні інтересів робітництва і народу". Він не вірить, що теперішній уряд і компартія злібні розв'язати економічні проблеми, а крім того „вони немають довіря на Заході, без допомоги якого Польща не підніметься на ноги", — заявив Валенса. Очевидно, урядові і партійні пропаґандисти намагаються максимально використати закінчення страйків кажучи, що „міт про силу забороненої законом профспілки більше не існує". Існує однак єдність польського народу, Церкви і дисидентського руху, — кажуть закордонні спостерігачі, — і у випадку потреби цей рух може, як заявляє Валенса, виступити ще раз.

Інж. М. Шпонтак...

(Закінчення зі стор. 1)

Округа виконала своє зобов'язання на 40 відсотків. При цій нагоді він передав на руки М. Хоманчука чек на 53 дол. „Цього року гірше, — заявив д-р І.Флис, — за три перші місяці в році Округа приєднала тільки 12 членів (Маріон Климишин, Л. Юзенів, А. Чупа, Е. Міляннич, М. Шпитко).

В загальному в 1987 році зорганізовано 1,362 члени на імпонуючу суму забезпечення 8,636,000 дол. Отже УНС вийшов з втратою 624 членів. Головний Екзекутивний Комітет звільнив з праці Генрі Флойда, керівника продажу забезпечення на вищі суми. В цій ділянці залишилися працювати Іван Бойко і Михайло Стецина. Перший веде навіть вишкільні курси, тобто підготовляє молодих організаторів. Ці заходи треба підтримувати всякими способами, бо серед українців є відносно мало продавців забезпечення.

Майно УНСоюзу зростає але зростають також потреби. Головна Канцелярія виплатила відсотки членам на суму 823,000 дол. за борговi зобов'язання 540,000, стипендії для студіюючої молоді 114,000, громадські і молодечі організації 81,000, Енциклопедію Українознавства 10,000, Гарвардський Проєкт усіх разом 150,000, Крайовий Комітет 1000-річчя Християнства в Україні 5,000, СКВУ 5,000 дол. доплата до видавництва 706,000 дол. до Союзівки 180,000 та багато інших, які годі тут перераховувати.

„Все це корисні проєкти і вартують нашої уваги. Крім того, ми мусимо залишити наші надбання нащадкам, тобто молодшому поколінню, яке в майбутньому творитиме стрижень членства УНС і керуватиме нашою установою", — заявив на закінчення головний предсідник, порушивши при тому ще багато інших в важливих справ. Інформації членів Екзекутивного Комітету присутні вислухали з великим зацікавленням.

М. Душник привітала присутніх і порушила дві справи: потребу доповідей, організованих Управою Округи, і курси на Союзівці. Після інформацій відбулась загальна виміна думок у якій брали участь: М. Заліпський, Т. Шумилович, С. Рудик, І. Хома, який, доречі, запропонува, щоб М. Хоманчука обрати почесним головою Округи, на що усі погодились і оплесками висловили йому вдячність за дотеперішню працю.

Інж. М. Шпонтак у заключному слові обіцяв піднести на вищий рівень працю і поправити ситуацію на організаційному відтинку. „Думаймо спільно як зарадити лихові і привернути єдність у громаді, а тоді стане легше працювати на нашому союзовому, громадському й політичному відтинках", — заявив новообраний голова Округи.

Після формального закриття зборів, розмови продовжувались при каві і солодкім, якою гостила присутніх Управа.

Виставка ікон в Стемфорді

У неділю, 6-го березня ц. р. заходами 15-го Відділу Союзу Українок Америки влаштовано виставку ікон у церковній залі парохії св. Володимира у Стемфорді. Цією виставкою СУА дав свой маленький причинок для звеличення 1000-ліття Християнства в Україні.

На виставку дали свої ікони члени парохії, які відгукнулися на заклик пароха о. митрата М. Берка. Було виставлено 144 більших і менших розміром експонатів, що гарно розміщені та декотрі прибрані вишиваними рушниками за українським звичаєм створювали дуже миле враження та були пригадкою традиційного пієтизму до ікон, для яких завжди було та є і тепер особливо почесне місце у більшості українських хат. Бож ікона це свята необхідність української людини, освячена тисячолітньою традицією. Ікона потрібна у хвилях радости однаково як і у хвилях смутку, нею зустрічаємо нове життя, нею благословимо, нею прощаємо.

Більшість виставлених ікон — це відбитки чудотворних ікон Матері Божої, що є в особливому почитанні, бо культ Богоматері в українському народі розвинений до висот — це Покровителька, Заступниця, Помічниця, Суверенна Мати для всіх. Крім цього були ікони, що зображують події з життя святих: Свята Вечера, Розпяття, Страдний Христос; був і св. Миколай-чудотворець, апостоли Кирило і Методій, св. Юрій, св. Софія і доньки Віра, Надія, Любов, св. Володимир і багато інших, у тому числі три вишивані ікони. Декотрі ікони були оправлені в рамах, ручно декоровані Романом Романишином, як і його роботи металеві декорації-оздоби самих ікон.

На виставці було декілька оригінальних праць українських мистців, а саме: п'ять великих ікон мисткині Ірини Шухевич: Ісус Христос, Чудотворна Вижгородська ікона, Мати Божа Неустаючої Помочі, Чудотворна Зарваницька Мати Божа, „Мадоніна" італійського маляра Феруцці (копія Ірини Шухевич). Було дві ікони Матері Божої роботи мисткині Слави Ґеруляк з Ню Йорку. Мати Божа з Дитятком роботи мисткині Галини Новаківської з Торонто; дві ікони Ісус Христос і Мати Божа роботи о. Йосифа Ратушного з Бразилії; дві ікони: Ісус Христос і Мати Божа мистця Андрія Малая з Філядельфії; дві ікони Матері Божої мистця Тирса Венгриновича з Кракова.

Були на виставці колекції безперечно високої матеріяльної вартости, а також великої сентиментальної важливости. Приміром, були ікони з України, що довгі роки були закопані в землі, щоб зберегти їх перед новітнім Іродом та щасливо дісталися в руки власників. Інші знову колекції з Риму, Вифлеєму, Кастель Гандольфо, Греції, з Риму з підписом Патріярха Йосифа Сліпого чи з Канади, мальовані щирим золотом.

Можна справді жаліти, що короткий час виставки не дав можливости з більшою увагою оглянути ці прекрасні скарби релігійного мистецтва.

Безперечно, що ця виставка ікон є великим вкладом 15-го Відділу Союзу Українок у Стемфорді для ознайомлення членів нашої громади з багатством ікон, що їх привезли зі собою чи придбали уже на нових місцях поселення наші діди, батьки молоді члени української спільноти, бо треба признати, що для більшости молодих осіб не чужий особливий сентимент для почитання ікон, виплеканий довгими століттями в Україні.

Виставку відкрила і привітала присутніх голова Відділу СУА Теодозія Савицька, яка подякувала присутнім за участь, за випозичення експонатів на виставку, зокрема подякувала паням Горбачевській і Круліковській за їхню ідею таку виставку влаштувати.

Коротку інформацію про почитання ікон в українському народі прочитала молоденька Дарія Горбачевська, якій належиться велике признання за її знання і любов до української мови. Англійською мовою таку ж інформацію подала Одарка Горбачевська, так що всі присутні дізналися про ціль виставки та який великий пієтизм для ікон був і є нині в українського народу.

Виставку відвідало дуже багато осіб.

З почуттям великого, задоволення членки Стемфордського Відділу СУА згадують цю виставку, що є однією з численних, корисних імпрез, які влаштовує тут невеличкий гурт жінок, членок СУА. Надіємося, що згодом збільшиться наш гурт та зможемо спільними силами посилити працю для нашої громади.

Теодозія Савицька

Процес...

(Закінчення зі ст. 2)

імени після цього, коли емігрував до ЗСА? І чому він не втік в часі перших п'ятишести років, коли відбувалися переслухання проти нього, коли це було легко зробити?

А вже нісенітницею виглядає спроба Ізраїля представити тепер Дем'янюка як зображення нацистського зла і пропонента „Остаточної розв'язки". Це виглядає на гротеск у світлі цього, як нацисти трактували слов'ян як підлюдей, і в світлі факту, що самого Дем'янюка інтернували німці як воєннополоненого.

Вкінці, існує справа справедливого процесу, що його гарантує Конституція. Джан Дем'янюк вкінці був американським громадянином. Він втратив своє громадянство, був виданий, суджений і засуджений на смерть в Ізраїлі; його ніде не судила лава присяглих, це найважливіша одна оборона в англо-американській системі справедливости проти жахливої сили, що її уряд може висунути проти індивіда. А одначе цілі хори настирливих голосів продовжують вмовляти нас, що вирок був справедливий.

Оборонці цього процесу, правдоподібно, далі будуть вмовляти нас, що процес бездоганний і справедливий. Одначе історія, мабуть, покаже, що цей процес натаврує темною тінню це, що репрезентує пам'ять про голокост.

Божена Ольшанівська
президент АНЧЕЙН

Божена Ольшанівська є президентом АНЧЕЙН (Крайова Інформаційна Мережа) американців українського походження. Ця організація подає перевірену і актуальну інформацію про справи, що відносяться до України і українців. З організацією АНЧЕЙН можна сконтактуватися через П.О.Бокс, 300, Нюарк, Н. Дж. 07101; тел.: (201) 373-9729.

Цей лист до редакції англійською мовою післано до 160 американських часописів-щоденників.

Помер о. О. Іскат

У вівторок, 15-го березня ц.р., в ранніх годинах помер молодий 42-літній отець Омелян Іскат, парох української католицької церкви св. Воскресіння в Гамилтоні, Онт., Канада. Загинув трагічно, коли його вдарило авто біля місцевої бібліотеки.

Покійний залишив у смутку дружину Анну, з дому Духновську, та прекрасних діточок Ларису, Ореста та Олександра.

Єрейський похорон відслужено у трьох частинах в церкві покійного, починаючи 16-го березня. Архиєрейська похоронна Літургія відбулася в п'ятницю, 18-го березня, в церкві св. Воскресіння, при участі Владики Ісидора Борецького та понад 50 священиків і дияконів. Бл. пам. о. Омлеян спочиває на цвинтарі монастиря Сестер Служебниць в Анкастер, Онтаріо, де покійний служив капеляном.

Закінчивши філософські та богословські студії у Стемфордській та Інзбруцькій (Австрія) семінаріях, бл. пам. о. Омелян був висвячений покійним Патріярхом Йосипом у Римі в 1974 році.

Покійний отець Омелян був прикладним мужем, батьком та душпастирем. Слова його дружини Анни та парафіяльних радних на поминках підтверджують те, що бл. пам. отець був також прикладом покори, любови та відданости. Він, між іншим, започаткував катехитну працю при парафії для дітей та дорослих і уділявся в Пласті.

Покійний теж залишив у смутку маму та сестру з мужем у Коннектикат.

О.Г.Г.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

БОГДАН ОСТАПЮК, член, довголітній голова та секретар 368-го Відділу УНС ім. Миколи Лисенка в Маямі, Фла., помер 13-го січня 1988 року на 81-му році життя. Нар. 1907 року в Тернополі, Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Евгенію, сина Бориса й дочку Лідію з дітьми. Похорон відбувся 16-го січня 1988 року на цвинтарі „Флаглер Меморіял Парк в Маямі, Фла.
Вічна Йому Пам'ять!

Андрій Мартинюк, секр.

МАРІЯ ХИТРА з дому Мушкевич, член УНС Відд. 37-го Сестрицтва „Любов" в Елизабет, Н. Дж., померла 13-го квітня 1988 року на 78-му році життя. Нар. 1910 року в Підгайцях, Україна. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку мужа Михайла; доньок Наталію Рибак з мужем Борисом, Христину Кіналь з мужем Юрієм, внуків: Уляну і Юліяна Кіналь, Маркіяна і Ксеню Рибак; сестрінку Марію Крушельницьку та дальшу родину. Похорон відбувся 20-го квітня 1988 року на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Ню Дж.
Вічна їй Пам'ять!

Ольга Осередчук, секр.

ВАСИЛЬ ОЩИПКО, член УНС Відд. 375-го Т-ва Д. Вітовського в Філядельфії, Па., померла 15-го березня 1988 року на 85-му році життя. Нар. 1903 року в Серафінці, Городенка, Україна. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Олену і дочок Христину і Марту. Похорон відбувся 19-го березня 1988 року на цвинтарі Св. Марії в Абінгтоні, Філядельфія, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Петро Тарнавський, секр.

АНАСТАЗІЯ ЗАУЛИЧНА, член УНС Відд. 224-го Т-ва Просвіта в Сейлем, Масс., померла 13-го березня 1988 року на 80-му році життя. Нар. 29-го жовтня 1907 року в Україні. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку сина Володимира і двох внуків — Адама і Андрія. Похорон відбувся 18-го березня 1988 року на цвинтарі Св. Марії в Сейлем, Мас.
Вічна Їй Пам'ять!

Йосиф Ірха, секр.